

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C105 – CUL13**

zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 2 februari 2010

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Carl Decaluwe tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de toepassing van het nieuwe mediadecreet inzake product placement 3

Vraag om uitleg van de heer Philippe De Coene tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de Vlaamse Regulator voor de Media 7

■

Voorzitter: de heer Philippe De Coene

Vraag om uitleg van de heer Carl Decaluwe tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de toepassing van het nieuwe mediadecreet inzake product placement

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Voorzitter, minister, collega's, door de goedkeuring van het nieuwe Mediadecreet vorig jaar werd de techniek van product placement of productplaatsing toegelaten in Vlaanderen. Die marketingtechniek, waarbij merken tegen betaling duidelijk zichtbaar in beeld worden gebracht, werd echter wel aan een aantal voorwaarden onderworpen. De belangrijkste is dat "de kijkers duidelijk gewezen worden op de aanwezigheid van productplaatsing". In het Mediadecreet werd bovendien gestipuleerd dat de Vlaamse Regering in een uitvoeringsbesluit nog nadere regels kan bepalen.

Sinds enkele weken zien we het nieuwe PP-logo op het scherm verschijnen. Het is echter niet helemaal duidelijk waar dat symbool op slaat: heeft het betrekking op de producten en diensten die ook al in de aftiteling van een programma voorkomen, bijvoorbeeld een kleding-sponsor of een leverancier van videoschermen, of gaat het over producten die ongemerkt in een programma opduiken? 'Ongemerkt' is natuurlijk relatief. Het meest gekende voorbeeld is natuurlijk Witse, waar iedereen met een Toyota of een Lexus rijdt. Als je het 'gemerkt' doet, tegen betaling, is het natuurlijk reclame. Je zit daar dus ergens op een subtiele grens.

Ik heb intussen wel gemerkt dat er geen uitvoeringsbesluit is en dat de media-actoren onder elkaar, in afspraak met de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM), naar het logo hebben gezocht. Waarom is er niet in een uitvoeringsbesluit voorzien? Tijdens de besprekingen van het decreet werd dat nochtans aangekondigd.

Bent u van mening dat met het huidige PP-logo de kijker voldoende duidelijk wordt gewezen op de aanwezigheid van productplaatsing in programma's en op welke producten het slaat? Mijn ouders kijken bijvoorbeeld heel vaak tv. Zij zijn tussen 75 en 80 jaar oud. Ze vroegen aan mij of ik wist waar die PP op het scherm voor staat. Dat betekent dat de gewone man in de straat wel ziet dat er iets in het beeld verschijnt, maar niet weet wat het exact is.

Het is altijd aangenaam om eens over de taalgrens te kijken. In de Franse Gemeenschap is er door de Conseil Supérieur de l'Audiovisuel (CSA) een regeling opgelegd om gedurende een overgangsfase van drie maanden over het hele scherm gedurende minstens 10 seconden te vermelden dat het programma 'commerciële plaatsing van producten, merken of diensten' bevat. Zou dat, in een overgangsfase, geen beter alternatief zijn?

Zijn er bij de VRM al klachten ingediend met betrekking tot misbruiken in de toepassing van de regels inzake productplaatsing? Zal de VRM de bevolking specifiek informeren over die nieuwe commerciële technieken? Het is goed om nieuwe dingen in te voeren, maar de mensen moeten dan ook wel exact weten waar ze voor staan. Een sensibiliseringscampagne zou nuttig zijn geweest, om duidelijk te maken waar het nieuwe logo voor staat, en bij wie men met eventuele vragen terecht kan.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Voorzitter, minister, ik heb een korte bijkomende vraag bij dit zeer interessante onderwerp. Welke definitie gebruikt de VRM om product placement in programma's te omschrijven? Welke parameters gebruikt men? Als ik naar het boetesysteem kijk dat de VRM toepast in diverse programma's, stel ik vast dat bepaalde boetes op product placement slaan, terwijl je je kunt afvragen of het wel product placement is. Om die onzuiverheid weg te werken, zou ik graag weten welke definitie de VRM hanteert.

Er worden bijvoorbeeld boetes uitgedeeld vanwege product placement aan TMF en andere muziekzenders, wanneer ringtones in een bepaald overlaysysteem in beeld komen. Volgens

de VRM is dat product placement. Als dat niet aangekondigd wordt, krijgen ze een boete. De onduidelijkheid is dus zeer groot. Ik begrijp de bekommernis van de heer Decaluwe dan ook.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, ik heb de indruk dat de kijkers niet vertrouwd zijn met het logo en de inhoud ervan. Is het niet wenselijk dat de kijker diets wordt gemaakt, via de kranten of andere media, waar dat voor staat, zodat de kijkers daar zelf hun conclusies uit kunnen trekken? Is er geen probleem van bekendheid van het logo en de inhoud ervan?

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Ik kan me bij deze vraag aansluiten, vooral dan wat het eerste deel van de vraag van de heer Decaluwe betreft: het ontbreken van een uitvoeringsbesluit. Het is zeker geen pleidooi voor overreguleren. Dat mag zeker de bedoeling niet zijn. Hoe moet de VRM met de bepalingen in het decreet omgaan als er geen duidelijke definitie en regels zijn? Daarom is het op dit moment problematisch voor de VRM om te beslissen wat al dan niet product placement is. We zitten in een overgangsfase. Voor het nieuwe decreet was product placement nog verboden, maar zag je het toch opduiken. *(Opmerkingen)*

Het was niet verboden, maar er waren wel problemen rond. Je zag toch al zaken opduiken. Nu komen mensen dezelfde beelden tegen van merken die bijvoorbeeld in tv-series voorkomen. Nu staat het PP-logo daaronder. Weinig kijkers hebben er zicht op wat het probleem is of wat de bedoeling is. Daarom moeten we gaan voor duidelijkheid in de regels voor de VRM. Als decreetgever moeten we de VRM de nodige faciliteiten geven om goede rechtspraak te doen inzake product placement zoals in het decreet opgenomen. We moeten de VRM ook de middelen geven.

De heer Philippe De Coene: Deze mogelijkheid voor de televisieomroepen toont aan dat zelfregulering een mooi maar dikwijls een loos begrip is. In dit dossier is er overleg geweest met de verschillende omroepen en heeft men een bepaalde afspraak gemaakt. De regulator vond die afspraak toch iets te dunnetjes en heeft gevraagd om het krachtiger te maken.

Als je het objectief bekijkt, vanuit de consument of de kijker, kun je wat er nu gebeurt alsnog samenvatten als ‘too little, too short’. Het is heel klein en heel kort, indien je al zou weten waar die afkorting voor staat. Het is bijna weggestoken. Je kunt het met een normaal kijkgedrag nauwelijks detecteren. Het wordt ook zeer kort geprojecteerd. Ik weet dat er ambities zijn om PP internationaal te laten gebruiken, maar dan nog denk ik dat heel weinig mensen weten waarover dat gaat. Vroeger spraken ze in de reclame van de ‘verborgen verleiders’, in dit geval kun je bijna spreken van de ‘verborgen waarschuwing’.

Minister, het decreet geeft u de mogelijkheid om, indien dat noodzakelijk geacht wordt, een uitvoeringsbesluit te nemen. Enkele collega's zien het vanuit de zekerheid van de televisieomroepen. Ongetwijfeld, maar vooral vanuit het oogpunt van de consumentenbescherming, zou een nader omschreven regeling voor deze nieuwe commerciële activiteiten mogen worden ontplooid.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik ga eerst in op de vraag van de heer Verstrepen wat product placement is en welke definitie we hanteren. In artikel 2 van het Mediadecreet staat een definitie: “Productplaatsing is elke vorm van audiovisuele commerciële communicatie die bestaat in het opnemen van of het verwijzen naar een product of dienst of een desbetreffend handelsmerk binnen het kader van een televisieprogramma.” Dat is wat er nu bestaat als definitie voor wetgeving of regulering. De facto betekent dit dat merken of producten in televisieprogramma's voorkomen in samenspraak met de zender.

Het nieuwe Mediadecreet bepaalt dat kijkers duidelijk gewezen moeten worden op de aanwezigheid van productplaatsing. Sinds 1 september 2009 wordt door de Vlaamse omroepen een PP-logo gebruikt om aan te tonen dat hun uitzendingen productplaatsing bevatten.

Tijdens een informatievergadering op 5 oktober 2009 heeft de regulator de Vlaamse televisie-omroepen ervan op de hoogte gebracht dat het initiële logo onvoldoende duidelijk was en niet lang genoeg in beeld werd gebracht. De omroepen kregen van de regulator enkele aanbevelingen met het oog op het gebruik en de toepassing van een duidelijker logo. Intussen zult u gemerkt hebben dat er een aangepast logo werd ontworpen. De regulator verklaarde zich akkoord met het nieuwe ontwerp. Sinds 1 januari 2010 controleert de VRM effectief of productplaatsing in programma's kenbaar wordt gemaakt conform de afspraken die er met de VRM gemaakt zijn. Er is er over productplaatsing en het gebruikte PP-logo ook al communicatie geweest, van zowel de regulator als de omroeporganisaties, via persmededelingen.

Op dit moment zijn wij samen met de administratie bezig met de voorbereiding van een besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot productplaatsing, dat de precieze regels hierover zal vastleggen. Ik heb de administratie gevraagd een tekst voor een ontwerpbesluit voor te bereiden. De huidige ontwerptekst wordt in eerste instantie gebaseerd op afspraken die de VRM gemaakt heeft met de omroepen. Deze tekst wordt nu verder verfijnd en verduidelijkt. Het nu gebruikte logo lijkt effectief te zijn om aan te geven dat er productplaatsing in een programma voorkomt, op voorwaarde dat de kijkers klaar en duidelijk weten wat het logo precies inhoudt.

In het toekomstige besluit zullen de nodige verduidelijkingen en regels worden opgenomen, bijvoorbeeld over de grootte van het logo dat moet aanduiden dat er productplaatsing in een programma voorkomt, de tijdsduur dat zo een logo moet worden getoond, wanneer het logo moet worden getoond en, ten slotte, de manier waarop de omroepen duidelijk moeten maken wat de betekenis van het logo is.

Ben ik van mening dat het huidige PP-logo de kijker voldoende duidelijk wijst op de aanwezigheid van productplaatsing? Dat gebeurt als de kijkers goed weten wat het logo precies betekent. In het toekomstige besluit zullen dus de nodige verduidelijkingen en regels staan. De consumenten moeten vooral met de betekenis van het logo worden geconfronteerd. Het nu gebruikte PP-logo lijkt duidelijk en groot genoeg in beeld te komen. Ik denk dat er in vergelijking met de toestand begin september een duidelijke verbetering waarneembaar is.

Om de kijker niet overmatig te belasten met commerciële informatie, lijkt het aangewezen om de producten of diensten waarvan productplaatsing in het programma aanwezig is, niet te vermelden naast het logo. Stel dat men dat wel zou doen, dan zou men extra aandacht vestigen op het product, wat uiteraard niet de bedoeling is. De aanwezigheid van productplaatsing in een programma mag immers niet leiden tot iets wat lijkt op een reclameboodschap of een sponsorvermelding, en zeker niet een verkapt vorm van extra reclame of sponsoring zijn.

Wat de derde vraag betreft, onderzoek ik op dit ogenblik hoe we de omroepen het best duidelijk kunnen maken en hoe zij op hun beurt de kijkers het best duidelijk maken wat de betekenis van het logo is.

De VRM heeft mij laten weten dat er geen klachten zijn ingediend over misbruiken in de toepassing van de regels inzake productplaatsing. Aangaande het informeren van de bevolking heeft de VRM – naast de communicatie via persberichten – tot nu toe op zijn eigen website een toelichting geplaatst over het huidige gebruik van het logo. Ook aan alle Vlaamse televisieomroeporganisaties werd alvast door de VRM gevraagd om op hun websites het gebruik van het logo te verduidelijken.

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Minister, ik dank u voor het antwoord. Beterschap lijkt op komst. Ik ben ook een voorstander van een uitvoeringsbesluit. Straks moet de Vlaamse Regulator uitspraken doen. Misschien is het toch best dat er in overleg met de sector een kader wordt gecreëerd om alles goed te regelen.

Toen ik een kind was, stond ten tijde van de Tour de France in het dagblad Het Volk de stripfiguur Thomas Pips, met het spelletje 'Zoek de muis'. In de tekening stond een muis, maar het was moeilijk om ze te vinden. Maar laten we eens de uitzendingen van De slimste mens ter wereld bekijken. In de uitzendingen van vorige week zagen we verschillende keren het PP-logo. In de aftiteling wordt gezegd wie de kledij van Erik Van Looy sponsort en zo. Maar wie weet in godsnaam wat het PP-logo betekent? Dat moet worden verduidelijkt, zonder dat dit met zich meebrengt dat het nog beter in beeld komt.

Het zou ook goed zijn dat, als nieuwe maatregelen worden uitgevaardigd – zoals vandaag met het PP-logo het geval is –, de VRM automatisch een sensibiliseringscampagne opzet. Ik weet niet of daarvoor de middelen voorhanden zijn. Er wordt verwezen naar de website, maar de impact daarvan is relatief. Wie geen actieve internetgebruiker is, zal daar niet gemakkelijk terecht komen. Misschien kunnen die campagnes in boodschappen van algemeen nut worden gegoten? Pas als men heeft geïnformeerd, zal de maatregel effect hebben.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Ik heb goed geluisterd naar het antwoord van de minister. Er is natuurlijk een verschil tussen telewinkelen en product placement. Ik vraag me wel af hoe de definitie moet worden geïnterpreteerd. Is een stad of een gemeente ook een product? Als een stad zichzelf promoot en betaalt om in programma's te worden vermeld, moet dat dan ook worden geduid?

Ik heb een dubbel gevoel over product placement: wat betekent dat? In De slimste mens is misschien de presentator het product? Ik weet dat niet. En de volgende vraag is: wil de kijker dat wel weten? Als producent kan men zich gemakkelijk indekken door op elk programma het PP-logo te plaatsen. Op het moment dat de programmamaker zou verplicht worden om aan te duiden wat het product is, dan kan de programmamaker uitpakken met het feit dat er via die aanduiding nog extra publiciteit wordt gegeven.

Ik vind misschien dat product placement op de VRT – in een niet-commerciële omgeving – niet zou mogen. Het lijkt me evenwel logisch dat dit in een commerciële omgeving wél gebeurt. Als men de hele programmatie van een tv-zender bekijkt, dan vraag ik me af wat het uithaalt om in eigen producties het PP-logo aan te brengen terwijl drie vierde van de programma's uit het buitenland komen, ook vol product placement zitten maar dat niet vermelden. Ik heb het nu niet over telewinkelen, maar over de series. Moeten we dan maar permanent in de linkerbovenhoek het PP-logo en in de rechterbovenhoek het zenderlogo aanbrengen? Wat winnen we daarmee? Ik weet ongeveer wat u zult antwoorden, maar toch wil ik het aanstippen.

Mijn liberale inborst zegt dat de markt vrij is. Als we daarmee beginnen, moeten we binnenkort ook in Villa Politica met een PP-logo rondlopen in de uitzendingen. De discussie gaat over welke definitie de VRM hier hanteert. Hoe meer je daar de aandacht op vestigt, hoe meer je het omgekeerde effect krijgt. Ik vind dit iets dubbels.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, misschien moeten wij inderdaad de piste die de heer Verstrepen aanhaalt, in deze commissie bekijken. In hoeverre moet de VRT als openbare omroep veel aan product placement doen en daarmee middelen genereren? Maar die discussie moeten we eens op een ander tijdstip voeren.

Ik wil terugkomen op de definitie. Niet omdat ik vind dat er overregulering of heel veel regulering moet zijn. Ik geloof ook in zelfregulering. Maar die zelfregulering kan, en moet als het kan. In dit geval is dat wat moeilijk. Ik stel vast dat zowel de omroeporganisaties als de VRM zelf het moeilijk hebben om te beslissen wat nu productplaatsing is en wat niet. De omroepen weten niet goed wanneer ze het logo moeten gebruiken, maar ook de VRM weet niet of het productplaatsing is of niet, en of dit moet worden bestraft of niet. Het is voor beide

organisaties moeilijk. Wij hebben hier een taak. Laat ons niet vergeten dat dit huis de VRM heeft opgericht. Wij moeten het zowel voor de omroepen als voor de VRM gemakkelijker maken om om te gaan met het nieuwe gegeven dat in het decreet staat. Dit is een win-winsituatie. Daarom pleit ik ervoor om een regelgevend kader te maken in overleg met de sector en in overleg met de VRM. Laat desnoods de sector overleggen met de VRM en uitzoeken wat al dan niet productplaatsing is. Maak een kader en dan zal het eens en voor altijd, zowel voor de omroeporganisaties als voor de VRM, duidelijk zijn wat nu juist productplaatsing is.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik zal rekening houden met de bezorgdheden van de collega's. We zullen proberen om met het besluit een beetje meer rechtszekerheid te brengen, maar het zal inderdaad een afweging zijn tussen iets wat werkbaar is en iets wat niet de zaken in het extreme ridiculiseert of onwerkbaar maakt. Ik ben het ermee eens dat we moeten overleggen met de sector zelf. Als we klaar zijn met zo'n ontwerpbesluit willen we daarover zeker opnieuw met u van gedachten wisselen.

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Hebt u al een idee van een timing in verband met dit besluit?

Minister Ingrid Lieten: Men is daar volop mee bezig.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, bent u bereid mij te zeggen wat het product placement is bij De Slimste Mens? Dat intrigeert mij enorm. Kan iemand dat eens opvragen? Het lijkt mij moeilijk om te bepalen wat daar het product placement is aangezien de winnaars geen prijs winnen.

Minister Ingrid Lieten: Ik zal dat vragen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *De heer Bart Caron treedt als waarnemend voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van de heer Philippe De Coene tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de Vlaamse Regulator voor de Media

De voorzitter: De heer De Coene heeft het woord.

De heer Philippe De Coene: Voorzitter, minister, collega's, het vorige dossier heeft aangetoond dat we er alle belang bij hebben, voor de duidelijkheid en voor de bescherming van de consument, dat we beschikken over een sterke regulator. We hebben gezien dat met het nieuwe decreet een aantal commerciële activiteiten niet meer zijn toegelaten. Het is goed dat er een duidelijke regelgeving is. Maar ook het toezicht is belangrijk, en het gevolg dat aan het toezicht wordt gegeven.

Een sterke regulator moet ook boven alle verdenking staan en de tijd krijgen om dat aan te tonen. Dat is niet zo. Nu en dan wordt een verdenking geuit. Dat gebeurt van vrij direct tot vrij subtiel. Tijdens ons debat over de beleidsnota hebben we ook gemerkt dat er vragen worden gesteld over de behandeling van deze of gene in het televisie- of radiolandschap. Ik ga ervan uit dat die vragen de intentie hebben om oprecht te zijn.

Daarom wil ik weten hoeveel monitoringen er hebben plaatsgevonden. Je hoort dat de ene meer in het oog wordt gehouden dan de andere. Klopt dat? Als je kijkt naar de diverse

omroephuizen die actief zijn in de Vlaamse Gemeenschap, wie werd dan hoe vaak gemonitord? Waartoe heeft die monitoring geleid? Welke procedures zijn daarvan het gevolg geweest? Welke sanctioneringen zijn daar desgevallend uit voortgevloeid?

De vraag is niet alleen of de ene meer in het oog wordt gehouden dan de andere. De bijkomende vraag is of er tegen de ene ook meer wordt opgetreden dan tegen de andere, en wat daar dan de redenen voor zijn. Gaat de ene meer over de schreef dan de andere? Gaat de ene herhaaldelijk meer over de schreef dan de andere? Is er sprake van recidive? Ik had dat graag van u geweten, al was het maar om het debat in de toekomst veel helderder te kunnen voeren, zowel over commerciële activiteiten of bij uitbreiding activiteiten van de televisieomroepen, als over het functioneren en de toekomst van de VRM in ons Vlaamse televisielandschap.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, minister, collega's, er wordt hier een zeer interessant onderwerp aangesneden, maar ik ben wat verward over de norm betreffende de ontvankelijkheid van vragen in deze commissie. Ik heb intussen al een mooi reeksje van onontvankelijke vragen opgebouwd. Ik wil niet knagen aan het prerogatief dat de commissievoorzitter krachtens artikel 80 van het Reglement van het Vlaams Parlement krijgt, maar in dat artikel 80 staat wel dat het niet de bedoeling is om veeleer statistische gegevens of informatie op te vragen.

Als ik deze vraag om uitleg lees, lijkt mij dat eerder een schriftelijke vraag te zijn. En zelfs als schriftelijke vraag vind ik het een rare vraag, omdat men de monitoring van de televisieomroepen met één muisklik volledig kan opvragen op de website van de VRM. Ook de tweede vraag, met betrekking tot het aantal vastgestelde inbreuken, is gewoon een kwestie van even te grasduinen in de beslissingen die de VRM heeft genomen.

Wat de kern van de zaak betreft: ik heb die monitoring even doorgenomen, en dat valt eigenlijk nog wel mee. Voor SBS komt men aan een aantal van 43, voor de VMMA een zestigtal en voor de VRT 41. Met uitzondering van de VMMA zit dat dus vrij dicht bij elkaar. Het lijkt dus niet zo dat de ene meer onderzocht wordt dan de andere.

Er is op zijn minst wel een perceptieprobleem bij de VRM. Ik ga hier niet zeggen dat men bij de VRM met twee maten en twee gewichten werkt wat de straffen betreft, want daar heb ik geen bewijzen voor. Bij ons bedrijfsbezoek aan SBS hebben we gezien dat SBS de pech heeft om nogal hoog te scoren wat het aantal boetes betreft. Bij de voorstelling, twee weken geleden, zat men aan 75.000 euro. Misschien is dat terecht, misschien ook niet, maar er is op zijn minst een perceptieprobleem. Het is onze taak om de VRM, die we zelf hebben opgericht, te helpen. Dat perceptieprobleem bestaat trouwens niet alleen bij de gevestigde televisieomroepen, maar evenzeer bij de radio. Daar bestaat in de sector heel wat wrevel over.

Minister, hoe gaan we die perceptieproblematiek bij de VRM wegnemen? Ik heb daar een paar ideeën over, maar ik had graag van u gehoord hoe we dat het best zouden aanpakken. Ik heb altijd gezegd dat we die vork tussen een waarschuwing en een boete van 12.500 euro misschien wat moeten verfijnen, eventueel door besluitvorming van de Vlaamse Regering. Of misschien moeten we ervoor pleiten dat de VRM zijn taak als adviesorgaan van de omroepen wat meer ter harte neemt, en dat er meer moet worden geantwoord op vragen van de omroepen over wat mag en wat niet mag. Tijdens het werkbezoek bij SBS hebben we daar een paar prangende voorbeelden van gezien, ook inzake productplaatsing.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Voorzitter, minister, collega's, net als de heer Wienen vind ik dit een schriftelijke vraag die hier mondeling wordt gesteld. Ze gaat immers over cijfers. Maar goed, het zal wel zijn redenen hebben dat deze vraag wel mag worden gesteld.

Minister, de discussie over de VRM wordt al langer gevoerd, ook in de vorige legislatuur. Ik heb echter de indruk dat er heel weinig verandert met de VRM. We hebben hier heroïsche discussies gevoerd met de VRM, waarin telkens de vraag terugkwam of de regulator nu een politieagent of een adviseur is, de vriend van de media of de vijand van de media. Ik heb de indruk dat de VRM à la carte een aantal boetes uitdeelt volgens een aantal overtredingen.

Internationaal zijn er firma's en diensten die dat doen en de software aanbieden. Ik zou graag weten volgens welk systeem het gebeurt, niet de frequentie van de monitorings of wie die opdrachten beslist, al zou ik dat ook wel willen weten. Zeggen ze: nu gaan we eens een hele dag Vitaya kijken? Of hoe doen ze dat? Ik wil weten volgens welk digitaal systeem ze werken, omdat je dan kunt bepalen volgens welke parameters de controle wordt doorgevoerd. Is dat volledig intern bij de VRM of extern? Dat bepaalt wie de input doet voor de monitoring. De aantallen staan op papier. Als er een melding is, is het heel eenvoudig. Als iemand zegt: controleer dat eens, moeten zij er zagezegd op ingaan. Dikwijls is dat het excuus. Ze starten met een monitoring bij de radio's, gewoon omdat een concurrent vindt dat de zendmast van de andere te hoog is of buiten zijn vergunning. Dat is nog een ander verhaal. Maar ik wil weten waar het eigen initiatief zit. Waar zit die controle?

We hebben hier discussies gevoerd waarbij gezegd werd dat de VRM altijd autonoom is. We mochten er als politiek niet te veel over zeggen. Ik merk dat er een nieuwe wind is in de politiek: wij controleren de controleur blijkbaar meer en meer. Dat is niet onbelangrijk. Hoever gaan we erin? Is die autonoom of niet? Moeten wij meer controleren? Waar liggen de grenzen dan? Ik heb zeer interessante ideeën over hoe je de VRM kunt controleren, als we dat dan toch mogen, in volledigheid. Hoe kijkt men daarnaar?

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Voorzitter, minister, collega's, ik ben wel een regelmatige bezoeker van de website van de VRM. Ik lees ook altijd het jaarverslag. Voor mij bevat dat zeer significante informatie over alles en nog wat.

Zoals de heer Verstrepen zegt, is het wel delicaat om over de VRM vragen te stellen, zoals naar de aard van de controle. We hebben hier ooit een hele discussie en een rel gehad over Discovery Channel met de grote boete daaraan gekoppeld. Het is delicaat om daarover te debatteren. De VRM is in feite een onafhankelijke regulator of controleur. Het principe moet zijn dat de pakkans voor iedereen gelijk is. Ik ga er nog altijd vanuit dat het zo is. Anders is het een probleem.

Minister, wat mij naar aanleiding van de vraag van de heer De Coene van het hart moet, is dat men voor beroep enkel naar de Raad van State kan. Dat was een bewuste keuze van het parlement. Mij valt op dat onze openbare omroep systematisch in beroep gaat bij de Raad van State en niets betaalt. De commerciële omroepen betalen wel. De Raad van State doet dan, bij manier van spreken, ergens in het jaar stilletkens een uitspraak. Moet die houding niet wijzigen? Dat is delicaat, maar het is een openbare instelling. Het is niet de bedoeling om in te grijpen.

Als dit het systeem is, zou ik eens oproepen dat de commerciële omroepen hetzelfde doen: niet betalen en systematisch naar de Raad van State gaan. Inhoudelijk zie ik dat de VRT in bepaalde gevallen duidelijk een fout heeft gemaakt. Punt aan de lijn. Als iedereen naar de Raad van State gaat, zijn er geen inkomsten meer, minister. Het is delicaat tegenover de VRM en de openbare omroep. Maar als iedereen van slechte wil is en juridische stappen zet, zit de VRM qua mankracht en middelen met een probleem. Hoe moet dat bekeken en aangepakt worden?

De VRM controleren: ik heb daar niet zo'n grote behoefte aan, behalve bij flagrante gevallen, zoals we een keer hebben meegemaakt. Ik controleer liever de VRT. Dan gaat het over grote sommen belastinggeld. Controle op onze instellingen, niet op de regulatoren, is een

uitgesproken taak van een parlements lid. Dat is een fundamenteel verschil binnen onze rechtsstaat.

Mijn bekommernis is: als men systematisch naar de Raad van State gaat, waar eindigt dat dan? Op een bepaald moment zal men in de begroting provisies moeten opnemen om dat allemaal te betalen. U moet de balansen van de openbare omroep maar eens rustig bekijken. Het is peanuts in het verhaal, maar na 5 jaar zullen we schrikken van de bedragen.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik doe mijn best om het perceptieprobleem uit de wereld te helpen en de feiten en de cijfers te geven.

We hebben de nodige informatie opgevraagd bij de Vlaamse Regulator voor de Media en die heeft ons het volgende meegedeeld. De VRM publiceert de gegevens aangaande het aantal uitgevoerde monitoringopdrachten sinds eind 2006 op de eigen website: www.vlaamseregulatormedia.be. Deze gegevens worden elke maand aangevuld en geactualiseerd naar aanleiding van bijkomende monitoringopdrachten en kunnen op eenvoudige wijze door eenieder geconsulteerd en vergeleken worden.

Zo voerde de VRM in 2009 42 monitoringonderzoeken uit over Eén en Ketnet/Canvas van de VRT, 56 monitoringonderzoeken over VTM, 2BE en JIM van de VMMA, 40 monitoringonderzoeken over VT4 en VijfTV van SBS Belgium en 27 monitoringonderzoeken over Vitaya en Vitaliteit van Media Ad Infinitum. In 2008 werden door de VRM 31 monitoringonderzoeken uitgevoerd over de VRT, 25 monitoringonderzoeken over de VMMA, 19 monitoringonderzoeken over SBS Belgium en 9 monitoringonderzoeken over Media Ad Infinitum. Het gaat over onderzoeken onder de bevoegdheid van beide kamers van de VRM: de algemene kamer en de kamer voor onpartijdigheid en bescherming van minderjarigen.

De beslissingen aangaande vastgestelde inbreuken, zowel van algemene kamer als van de kamer voor onpartijdigheid en bescherming van minderjarigen, kunnen op de website worden teruggevonden. Inzake de uitzendingen van de VRT werden in 2009 5 procedures gevoerd en in 2008 3 procedures. Inzake de uitzendingen van de VMMA werden in 2009 4 procedures gevoerd en in 2008 12 procedures. Inzake de uitzendingen van SBS Belgium werden in 2009 6 procedures gevoerd en in 2008 12 procedures. Inzake de uitzendingen van Media Ad Infinitum werden in 2009 geen procedures gevoerd, maar in 2008 waren er wel 6 procedures. Het aantal in 2009 uitgevoerde monitoringopdrachten is globaal gezien en per zender hoger dan in 2008, terwijl het aantal gevoerde procedures en daaruit voortvloeiende formele beslissingen lager is.

Dit is in de eerste plaats te wijten aan de invoering van een nieuwe reglementering inzake commerciële communicatie via het Mediadecreet van 27 maart 2009. Vanaf mei 2009 tot 1 september 2009 bleek er geen rechtsgeldige basis meer voorhanden om op te treden tegen de vastgestelde overtredingen. Dat was dus de overgangssituatie.

In elk geval zal ik de commissie informatie bezorgen over het beheer van de monitoring en over de gebruikte software. Ik kan ook nog even vermelden hoe de VRM wordt gecontroleerd. Wat de inhoud betreft, zijn er verschillende mogelijkheden om beroep aan te tekenen: het willig beroep en de vernietigingsprocedure bij de Raad van State.

Op financieel gebied gebeurt de controle door de regeringsafgevaardigde, de bedrijfsrevisor, het Rekenhof, het IVA Centrale Accounting, het Departement Financiën en Begroting en de minister van Financiën en Begroting. De werking en de organisatie worden gecontroleerd door het Agentschap Interne Audit van de Vlaamse administratie. Bovendien is er een supranationaal toezicht van de Europese Commissie. De Europese Commissie ziet erop toe dat de regulatoren de omroepen waarover ze bevoegd zijn, voldoende en onafhankelijk monitoren. Enkele jaren geleden is de Vlaamse Gemeenschap ternauwernood aan een inbreukpremie ontsnapt toen was gebleken dat de voorloper van de VRM te weinig monitorde.

Iedereen moet zijn rol vervullen. De VRM is een onafhankelijke organisatie die voldoende wordt gecontroleerd. Het staat de volksvertegenwoordigers uiteraard vrij om over de VRM vragen te stellen. Wel is het zo dat het de VRT, als verzelfstandigd agentschap, vrij staat om beslissingen van de VRM al dan niet aan te vechten. Op dat vlak is een delegatie van bevoegdheden naar de raad van bestuur en het management gebeurd. Ik denk niet dat het gepast zou zijn als ik als minister in de plaats van de VRT zou treden. Het behoort tot de autonome bevoegdheid van de VRT om al dan niet naar de Raad van State te stappen, zoals ook de andere mediahuizen zich daar al dan niet kunnen bij neerleggen.

De voorzitter: De heer De Coene heeft het woord.

De heer Philippe De Coene: Vooreerst wil ik de heren Wienen en Verstrepen zeggen dat ik zeer aandachtig naar het tweede gedeelte van hun uiteenzetting heb geluisterd. Toen vielen de woorden 'à la carte', 'perceptieprobleem' enzovoort.

Ik ben verwonderd. Enerzijds nemen we vrede met het kijken naar de website met de statistische gegevens, maar anderzijds zijn we niet gegeneerd om herhaaldelijk bepaalde zaken in te roepen. Van twee dingen één. U stelde de vraag en geeft bij wijze van inleiding een aantal zeer juiste statistische gegevens. Maar u overstijgt het louter statistische. Ik stelde de waarom-vraag: is het zo dat de ene meer wordt gevolgd dan de andere, en als dat zo is, waarom is dat zo? Ik peil dus naar kwalitatieve elementen.

Afgaande op het antwoord van de minister heb ik niet het gevoel dat er een groot probleem met de werking is. De heer Decaluwe heeft gelijk dat we waakzaam moeten zijn. Wel is het zo dat een parlement te allen tijde alle controle-aspecten kan controleren. Kijk naar de verslaggeving van de debatten in het federale parlement. Daar worden geregeld vragen gesteld over de regulatoren en de mensen en instellingen die tot taak hebben een marktniche te controleren, zoals het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie (BIPT) bijvoorbeeld. Als ik vandaag in het federale parlement zou zetelen, zou ik over het BIPT een aantal vragen stellen. Ik wil dat hier ook onbevangen kunnen doen. Ik heb niet de ambitie om me te moeien met de inhoud van de uitspraken van welke kamer van de VRM ook. Wel wil ik eindelijk helderheid hebben over dat altijd maar weer opduikende gerucht dat de een meer wordt gevisieerd dan de andere en dat er dus een ongelijke behandeling is.

Het antwoord stelt mij gerust. Sommigen zeggen dat ik de vraag niet had moeten stellen aangezien ik de website kan lezen. Ik denk dat we hier verder gaan dan de informatie van de website. Ik zeg aan de collega's die mij daarop attent maken, dat zij blijkbaar die website lezen, maar dat zij blijkbaar geen genoegdoening hebben. Het volstaat om de verslaggeving van onze recente debatten te lezen om te weten dat zij daar geen genoegdoening mee nemen.

Ik vond het dus opportuun om de vraag te stellen, al was het maar omdat wij daardoor de mogelijkheid hebben om er opnieuw wat over te debatteren, zonder ons te mengen in materies waarin we ons niet moeten mengen.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, ik merk dat de heer De Coene een beetje gebelgd is door mijn opmerkingen over het al dan niet opportuun zijn van de vraag. Ik ben begonnen met te zeggen dat het een interessant thema was, maar dat de manier waarop de vraag was opgesteld, mij een beetje in verwarring bracht over wat ontvankelijk en wat onontvankelijk is. Maar ik zal daar niet te lang bij stilstaan, want anders loop ik misschien het risico dat ik hier de komende 4 jaar geen enkele vraag meer kan stellen en dat kan toch niet de bedoeling zijn. *(Opmerkingen)*

Minister, wat de kern van de zaak betreft, deel ik ten dele de bekommernis van de heer Decaluwe dat we met dit soort vragen een beetje voorzichtig moeten zijn. Hij heeft gelijk. Deze commissie moet niet de controleur van de controleur zijn. Ik ben het met hem eens dat het veel leuker is om de controleur van de VRT te zijn, hoewel we dat, zoals ik in Knack heb

gelezen, van de minister niet meer in die mate mogen zijn. Wat mij dan toch doet vermoeden dat wij op het ingeslagen pad moeten voortgaan want dan ruik ik natuurlijk lont. *(Opmerkingen)*

We moeten inderdaad niet de controleur van de controleur zijn, maar we moeten af en toe aan introspectie durven te doen. Wij hebben in dit huis met het Mediadecreet regelgeving ontworpen. Wij hebben de VRM in het leven geroepen. Dat is nog allemaal redelijk nieuw, maar we moeten af en toe eens een keer durven stil te staan bij de vraag in hoeverre onze regelgeving in de praktijk afdoende werkt; of alles voor de VRM en voor de omroeporganisaties duidelijk is. Daarvoor zijn die vragen wel nuttig. U zegt dat er voldoende controle is op de VRM, financiële controle en andere vormen van controle. Maar dat is een controle op basis van de bestaande regelgeving, niet een controle die uitmaakt of die regelgeving afdoend is en werkbaar voor de VRM. Wij moeten dus af en toe eens bekijken of we hier en daar wat moeten bijsleutelen.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Laten we een kat een kat noemen. Oké, we moeten een regulator hebben. Maar het perceptieprobleem – en ik druk mij voorzichtig uit – is gewoon dat de VRM om de een of andere vreemde reden een pseudorechtbank is en een politieagent. In het buitenland is dat niet zo. Ik weet hoe de regulator in Nederland werkt en ook in andere landen. Dit lijkt mij niet de taak van een regulator. Dit lijkt mij niet wat Europa in gedachten had.

Perceptie is realiteit. Hoe komt het toch dat de VRM die perceptie heeft? Als de VRM 101 keer zeer selectief optreedt, dan is het toch niet onlogisch dat er een negatieve perceptie is. En dan was er vroeger ook het Vlaams Commissariaat voor de Media (VCM): ook dat slepen ze nog achter zich aan. Ik herinner me nog dat de volledige mediasector ons niet zo lang geleden bijna smeekte om er iets aan te doen omdat de relatie tussen de VRM en de media zo om zeep was dat werken bijna onmogelijk was geworden. Dat was vorig jaar. Ik denk niet dat de VRM intussen zijn streken verloren is. Ik kan tot sint-juttemis 101 voorbeelden opsommen. Radiozendermetjes met 10 watt te veel krijgen een boete. Een andere radiozender in Tutterewette met tien luisteraars die zijn mast 100 meter te ver opzij heeft geschoven krijgt een boete. Grote zenders worden met rust gelaten. Dat is continu zo. Als je dat als buitenstaander vaststelt, vraag je je af waar men in godsnaam mee bezig is. Dan wordt er gevraagd of de VRM wel goed functioneert. We hadden bij de VRM een personenwissel. Iedereen weet goed genoeg dat de VRM niet politiek onafhankelijk is. Ik geloof ook niet meer in Sinterklaas. Maak mij iets anders wijs.

Er zitten daar mensen die bindingen hebben met de sector en die anderen de duvel willen aandoen. Daar zijn ook voorbeelden van. Maar dat zijn zaken die niet uitgesproken mogen worden, want dan overtreden wij ons gebied en dan zijn we bezig met negatieve sfeerschepping over de VRM. Het is de schuld van de VRM dat de VRM dat beeld geeft. Als de VRM correct zou hebben gewerkt, zou hij dat beeld nooit gehad hebben en dan zou iedereen respect hebben gehad voor de VRM.

De beroepsprocedure bij de VRM is een soort inquisitie. Als je daar met een nieuwe verdediging komt op basis van een beslissing die ze genomen hebben, dan luisteren ze daar maar zelden naar. Ze weten goed genoeg dat het naar de Raad van State gaat. Dan komt het bij de Raad van State, en dan zitten daar dezelfde vriendjes van bij de VRM. En die zeggen dat de VRM gelijk heeft. De beroepsprocedure is dus een groot probleem. Dat de VRM die perceptie heeft, is zijn eigen schuld. Dat de politiek dan aan de kant blijft zitten en zegt dat men zich niet mag inmengen, daar ben ik het helemaal niet mee eens. Die discussie wil ik ook wel eens voeren.

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Het eerste gedeelte van het betoog van de heer Verstrepen kan tellen als sfeerschepping.

Minister, ik heb uw antwoord goed beluisterd. Dat het willig beroep bij dezelfde mensen zit van in eerste aanleg, is natuurlijk een probleem. Je kunt moeilijk vragen dat die mensen hun eigen fout toegeven.

Als de openbare omroep systematisch weigert te betalen en altijd maar naar de Raad van State gaat – wat hun goed recht is, maar tegelijk ook een zekere ondergraving –, is dat voor mij een reden om over enkele jaren die beroepsprocedure te herbekijken en eventueel aan te passen, om korter op de bal te kunnen spelen.

Het is al verbeterd ten opzichte van vroeger, maar de VRM moet op regelmatigere basis dan vandaag samen zitten met de verschillende actoren om te praten over de interpretaties en de uitvoering van bepaalde wetgeving. Dat is belangrijk om het spanningsveld zo klein mogelijk te houden. In elk geval moet de pakkans voor iedereen dezelfde zijn en moet men op een correcte manier proberen in te grijpen.

De heer Bart Caron: Minister, collega's, u weet hoe kritisch wij zijn als het over de politisering gaat van een aantal structuren in onze rechtsstaat. Maar uw verdediging van onze rechtsstaat, mijnheer Verstrepen, was echt wel een staaltje van onwil. We hebben in deze commissie de pendel van de VRM een paar keer over en weer zien gaan van te streng naar te slap en weer terug. Iedereen pleit voor handhaving. Er zijn er die heel subjectief pleiten voor heel strenge handhaving ten opzichte van de ene en heel slappe handhaving ten opzichte van de andere. Ik zit in de oppositie, maar naar onze bescheiden mening heeft de VRM een evenwicht bereikt en weet hij een rechtvaardige en correcte aanpak te bewaren.

Een verbeterpunt is wel dat er beter moet worden samengewerkt met de omroepen om meer te voorkomen. Maar we moeten ook respect hebben voor de feiten. Ik dacht, met het antwoord van de minister, dat het perceptieprobleem kon worden opgeborgen, maar ik vergis me.

Minister Ingrid Lieten: Ik vond het antwoord van de heer Verstrepen een hoog Calimerogehalte hebben. *(Opmerkingen/Gelach)*

De heer Philippe De Coene: Mijnheer Verstrepen, u spreekt over een inquisiteur, maar wat ik nu van u hoor, is nog een ander epitheton. U bent geen inquisiteur, u bent een grootinquisiteur. *(Gelach)*

U zegt dat er in Europa een negatieve perceptie is ten opzichte van de VRM. Waar u dat haalt, is mij een compleet raadsel. U hebt geen enkel officieel document dat die uitspraak kan staven. Uw bewering klopt bovendien niet. Als we even naar de praktijk kijken, zowel aan de overkant van de taalgrens als bij onze noorderburen, zult u merken dat daar bij tijd en wijle boetes worden uitgesproken tegen kleine en/of grote zondaars, die veelal een veelvoud zijn van wat er bij ons gebeurt. Het gaat daar niet over karamellen van 12.500 euro. Ik geef een paar voorbeelden. De Conseil Supérieur de l'Audiovisuel (CSA) ten opzichte van BTV: 100.000 euro. De CSA ten opzichte van Brutélé: 200.000 euro. Het Nederlandse Commissariaat voor de Media ten opzichte van de boven alle verdenking staande Evangelische Omroep: 50.000 euro. Dan denk ik dat ze andere Verstrepens nodig zullen hebben dan die die wij hier nodig hebben.

Ik zou dat allemaal toch een beetje in verhouding plaatsen. Zeker als u denkt zich Europees te moeten uitlaten, zou ik u willen aanmanen tot soberheid. Ik heb het gevoel dat het 'much ado about nothing' is, misschien 'about something', vandaar ook dit initiatief.

De heer Jurgen Verstrepen: Wie heeft de vraag gesteld? Wie heeft het debat op gang getrokken? Ik niet. U bent ermee begonnen door een vraag te stellen die eigenlijk niet meer was dan een schriftelijke vraag.

Ten tweede heb ik nooit gezegd dat het ten opzichte van Europa was. Ik wil u de brief bezorgen van het commissariaat in Nederland, die men zelfs in het ledenblad heeft gepubliceerd, en waarin men zeer laconiek stelt wat er in Vlaanderen niet mogelijk is en in Nederland wel. Dat is een tijdsdocument dat ik heb ingekaderd.

Als de CSA een voorbeeld is, moet u de hoogte van de boetes ook projecteren op de grootte van de budgetten die daar gehanteerd worden, en de grootte en het bereik van de zenders. Dat moet je dan per hoofd berekenen. Want zo start u een valse discussie op, om dan te kunnen zeggen dat de regulator goed bezig is.

Als de volledige sector continu aan de alarmbel hangt om te zeggen dat de regulator een ‘pain in the ass’ is, is het onze taak om te zeggen dat dit het verlengde is van de decreetgeving in Vlaanderen, het instituut dat afhangt van dit huis. Als wij daar niets over mogen zeggen, vind ik dat een spijtige zaak. Ik zal dat blijven zeggen, of u dat nu sfeerschepping vindt of niet. Het is mijn taak om dat te bediscussiëren. Met alle respect, maar u hebt dit lullige vraagje ingediend, mijnheer De Coene.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■